

Η Ευγένεια του Αποκλεισμού

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Αρχιεπισκοπή Θυατείρων

Ομιλία στην ευαγγελική περικοπή Λουκ. (η΄ 27-39)

• **Του Επισκόπου Μελιτηνής Μαξίμου**

Η γη των Γαδαρηνών απλωνόταν αντίκρυ στη Γαλιλαία, στην άλλη μεριά της λίμνης, σε μια γωνιά όπου μεγάλωναν χοίρους και κανέναν Ιουδαίο δε θα στεκόταν σαν σε σπίτι δικό του. Ο Ιησούς πατά στη στεριά και τον προϋπαντά κάποιος από την πόλη, κάποιος που οι συντοπίτες του τον είχαν από καιρό διαγράψει. Ρούχο δε φορούσε και σπίτι δεν είχε, ζούσε στα μνήματα, ναυαγός της δικής του σάρκας. Ο Ευαγγελιστής Λουκάς καταγράφει πως τον έδεναν με αλυσίδες και πέδες και τον είχαν υπό φρούρηση, εκείνος όμως τσάκιζε τα σίδερα και ο δαίμονας τον έδιωχνε στις ερημιές (Λκ. 8, 29). Ποιανών ήταν τα χέρια, ο ευαγγελιστής δεν το φανερώνει, ούτε χρειαζόταν εδώ που τα λέμε. Ποιος άλλος θα μπορούσε, πέρα από τους δικούς του; Τις πιο πολλές φορές οι κοντινοί μας δεν είναι εκείνοι που μας αλυσοδένουν; Οι διπλανοί, οι συγγενείς, οι προεστοί του τόπου, πρόσωπα της «τάξης» και της «ηθικής».

Μια μέρα έκριναν πως τούτος ο άνθρωπος είχε γίνει πλέον πρόβλημα, και τον

ξεφορτώθηκαν δίχως τύψεις. Πανάρχαιο πράγμα, και το ξέρουμε καλύτερα απ' όσο θα θέλαμε να ομολογήσουμε. Όποιος δεν πειθαρχεί στον τρόπο που συνηθίσαμε να ζούμε, όποιος δε μας μοιάζει, βρίσκεται μονομιás έξω από το κατώφλι, λες κι ο στενός μας κύκλος να ήταν όλο το ανθρώπινο γένος και ό,τι δε χωράει εκεί μέσα να ήταν από τη φύση του κακό. Μπροστά στο αλλιώτικο έχουμε μάθει να πετρώνουμε και να το τσαλαπατούμε με μίαν απολυταρχία που ποτέ δε θα τη βαφτίζαμε έτσι, θα της κολλούσαμε άλλη ταμπέλα, ηθική ή παράδοση ή κάτι άλλο, όποια βόλευε την ώρα εκείνη. Το χλευάζουμε και το φτύνουμε και το τραβάμε όσο πιο μακριά μπορούμε από τις αυλές μας, κι η συνείδηση κοιμάται ήσυχη, μια κι έγιναν όλα για το καλό της κοινότητας, και το δίκιο, εννοείται, το έχουμε πάντα εμείς...

«Τί έμοι καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου;» (Λκ. 8, 28). Η πρώτη φωνή που αντηχεί στον γιαλό είναι πρόκληση, κι ευθύς ύστερα, με την ίδια πνοή, γυρίζει σε ικεσία, «δέομαί σου, μή με βασανίσης» (Λκ. 8, 28). Ο δαίμονας, κατά τον Άγιο Θεοφύλακτο Βουλγαρίας, σχίζεται ανάμεσα σε δυο πάθη της κακίας: στο θράσος του ξεδιάντροπου δούλου, που ρωτά τι δουλειά έχει ο Κύριος μαζί του, και στον φόβο εκείνου που εκλιπαρεί να μην τιμηρηθεί.[1] Στην αναίδεια ο Ιησούς σωπαίνει. Θέλει να μάθει κάτι που κανείς στην πόλη, καθώς φαίνεται, δεν είχε μπει στον κόπο να ψάξει, «Τί σοί ἐστὶν ὄνομα;» (Λκ. 8, 30). Η απόκριση είναι λέξη του στρατώνα, Λεγεών, η ονομασία της ρωμαϊκής μονάδας με τις χιλιάδες στρατιώτες, γιατί πολλά δαιμόνια είχαν τρυπώσει μέσα του. Το δικό του όνομα δεν το ακούμε σε όλη την αφήγηση, ούτε από τα χείλη του.

Τα δαιμόνια παρακαλούν να μη σταλούν στην άβυσσο και ζητιανεύουν το κοπάδι με τα γουρούνια που βόσκει στο βουνό. Ο Χριστός το επιτρέπει. Το γιατί, το κείμενο δε στέκεται να το εξηγήσει, κι από τότε οι ερμηνευτές δεν έπαψαν να το συζητούν. Ένας Ιουδαίος ακροατής του καιρού εκείνου πάντως δύσκολα θα πονούσε για ζώα που ο Νόμος τα είχε για ακάθαρτα. Οι Γαδαρηνοί τα μετρούσαν αλλιώς, σε χρήμα. Το κοπάδι χιμά από τον γκρεμό στη λίμνη και πνίγεται, οι βοσκοί το βάζουν στα πόδια να το διαλαλήσουν στην πόλη και στους αγρούς, και ο κόσμος ξεχύνεται να δει με τα μάτια του τι συνέβη.

Εκείνο που βλέπουν όσοι καταφτάνουν τους ταραζει πιο πολύ από τα μαντάτα που είχαν ακούσει. Τον κάτοικο των μνημάτων τον βλέπουν να κάθεται στα πόδια του Ιησού, «ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα» (Λκ. 8, 35), και φοβούνται. Όσο ούρλιαζε στους τάφους δεν τους είχε πανικοβάλει ποτέ τόσο. Ο λογαριασμός ήταν απλός, και κανείς δε βρήκε λόγο να τον κάνει μεγαλόφωνα, τα δεσμά εξάλλου έβγαιναν φτηνά, ενώ το θαύμα τούς είχε πια στοιχίσει μια ολόκληρη αγέλη. Κι έτσι «ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου» του ζητά να φύγει από τα μέρη τους, επειδή τους είχε

κυριέψει φόβος μεγάλος (Λκ. 8, 37).

Μέσα στον δαιμονισμένο φώλιαζαν πολλοί και λαλούσαν με ένα στόμα. Έξω, στην πολιτεία, ζούσαν πολλοί, και με ένα στόμα ζήτησαν από τον Ιησού να φύγει μακριά. Ένα σωρό άνθρωποι πέτυχαν έναν τόνο κοινό, ευγενικό κι ανένδοτο, όπου ξαναβρίσκεις το απaráλλαχτο κράμα υποκρισίας και δειλίας, με καλύτερη ανατροφή. Όπου μια συντροφιά μοιράζεται συμφέροντα, ο Χριστός κρίνεται ανεπιθύμητος τη στιγμή που αρχίζει να κοστίζει, και Του το λέμε με ευλάβεια, με προσευχές καμιά φορά, να τραβήξει λίγο παραπέρα. Έχει άραγε κοκκινίσει κανείς μας για τη διπροσωπία με την οποία αλυσοδεύουμε όποιον δε συμφωνεί μ' εμάς και συνάμα αναφέρουμε το όνομά Του στις ευχές μας;

Γράφοντας τούτα, δεν είμαι καθόλου βέβαιος πως θα φερόμουν αλλιώς. Όσο κι αν εξετάζω τον εαυτό μου, δε διακρίνω σε τι ξεχωρίζω από τους πολίτες εκείνους. Το πιθανότερο είναι πως θα βαστούσα κι εγώ την άκρη της αλυσίδας, με καθαρή συνείδηση και αγαθές προθέσεις. Είμαι λιγόψυχος για να μείνω στον βούρκο κοντά σ' εκείνον που όλοι αποφεύγουν να ακουμπήσουν και να του χαρίσω τον χρόνο μου κοιτάζοντάς τον κατάματα. Εσύ έκατρες ποτέ σε βρώμικο πεζούλι με τον «αμαρτωλό», τον δαιμονισμένο, τον περιθωριακό, όπως έκανε ο Χριστός; Αυτός όμως το έπραξε, σε έναν τόπο που δεν ήταν καν δικός Του, για κάποιον που σε τίποτε δε θα Του φαινόταν χρήσιμος. Κάποιον που όλοι χλεύαζαν και σιχαίνονταν. Κοντοστάθηκε και τον ρώτησε πώς τον λένε, και τον αφουγκράστηκε, τίποτε το εντυπωσιακό, μια ερώτηση και λίγα λεπτά, δηλαδή ό,τι ακριβώς λείπει από εμάς.

Καθώς ο Ιησούς ανεβαίνει στη βάρκα, εκείνος που γιατρεύτηκε Τον ικετεύει να τον πάρει κοντά Του. Εύκολο να τον καταλάβει κανείς. Οι «φίλοι» του εδώ τον έδεσαν, εδώ τον ξέχασαν. Ο Ιησούς αρνείται και τον στέλνει πίσω: «Υπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός» (Λκ. 8, 39). Πίσω, στους συντοπίτες που κρατούσαν κάποτε τα κλειδιά των δεσμών του.

Ύστερα η βάρκα ξεμακραίνει, δίχως ούτε μια λέξη παράπονο από Εκείνον που δεν Τον δέχτηκαν, και κανείς στην ακτή δεν της φωνάζει να γυρίσει. Ξοπίσω της μένουν οι τάφοι χωρίς τον ένοικό τους και τα νερά, ακύμαντα τώρα, πάνω από την αφανισμένη αγέλη. Μένει και μια πολιτεία ολάκερη, που πήρε εκείνο που ζήτησε και φύλαξε τα χωράφια της κι αντάμα τον τρόπο της. Στα σοκάκια της γυρίζει ένας άντρας ντυμένος, που χτυπά πόρτα πόρτα για να ιστορήσει σε όσους τον αλυσόδεσαν τι έκανε γι' αυτόν ο Ιησούς.

[1] Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, Τὰ Εὕρισκόμενα Πάντα, στο Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca, επιμ. J.-P. Migne, τ. 123 (Paris: J.-P. Migne, 1864), στ.

805: «Ὅρα τὸν δαίμονα δυσὶ κακίας πάθεσι μεριζόμενον, θράσει καὶ φόβῳ.» URL:
https://www.google.co.uk/books/edition/Patrologiae_cursus_completus/rSADhtZF8BIC?hl=el